Hur du hjälper förvildade katter

En liten handledning om Trap Neuter Return

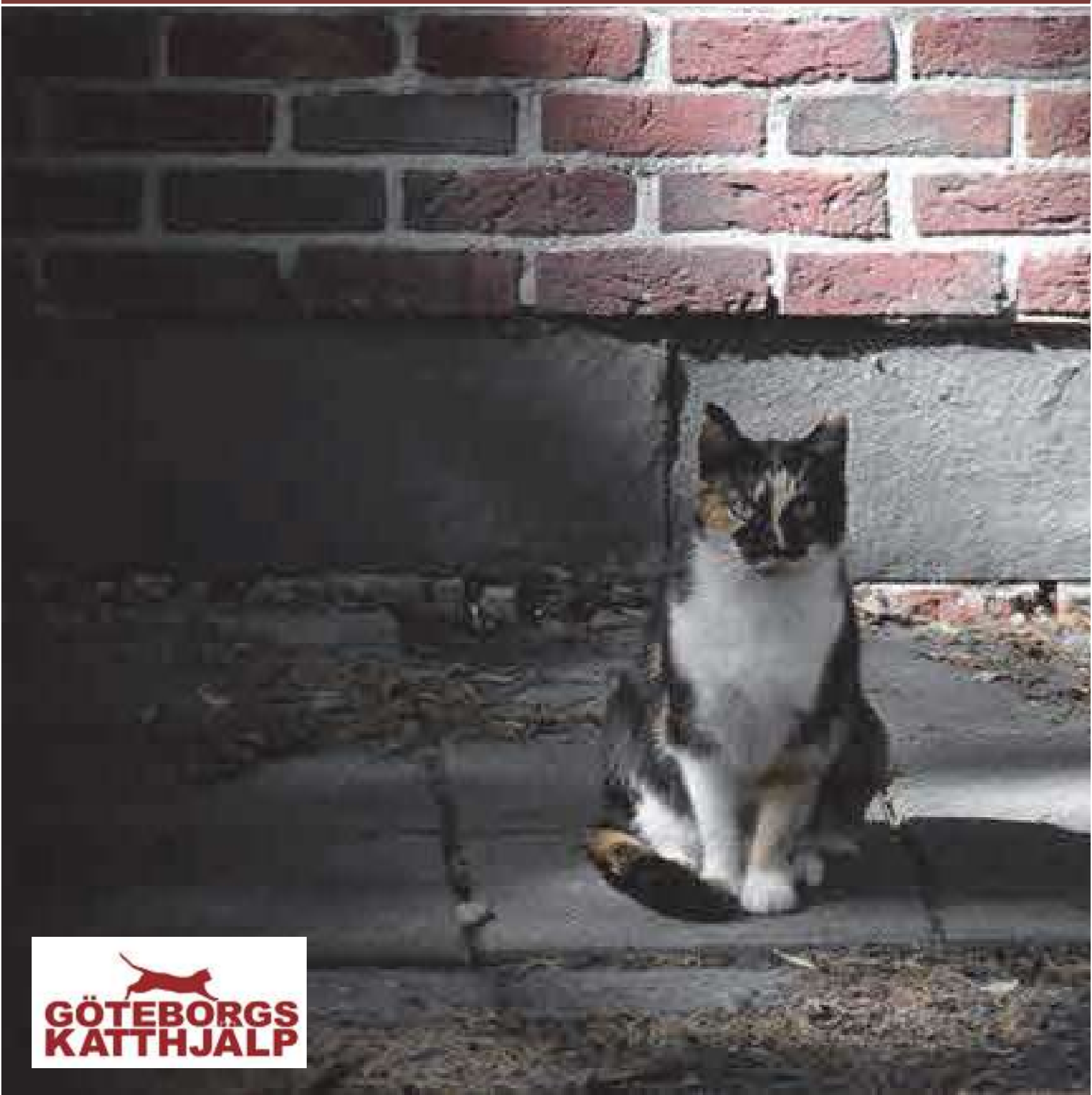

GÖTEBORGS KATTHJÄLP

Det kan vara en lärare i skolan, din chef, tjejen i kassan - det finns många olika sorters människor som matar hemlösa katter. Har du upptäckt hemlösa katter där du bor eller jobbar och vill du hjälpa dem?

Många av Sveriges hemlösa katter är förvildade. Det betyder att de är vanliga huskatter men i och med att de är födda hemlösa eller har levt ute under en längre tid har de utvecklat ett s.k. ”vilt” beteende. Eftersom att huskatter genetiskt sett står väldigt nära deras vilda förfäder återfaller de därför lätt till ett vilt beteende.

Förvildade katter har inget som helst intresse av att umgås med människor och det mest humana för dessa katter är att hjälpa dem genom Trap Neuter Return-metoden (TNR). Metoden stabiliserar kolonier med förvildade katter och förbättrar katternas tillvaro.

Vad är Trap Neuter Return?

1 **Trap:** Alla katter som ingår i en koloni fångas in.

2 **Neuter:** Katterna tas till veterinär för att bli kastrerade, vaccinerade, id-märkta, avmaskade mm.

3 **Return:** Katterna släpps tillbaka till sin gamla miljö.

Denna broschyr informerar om hur du kan hjälpa förvildade katter på ett humant och effektivt sätt.

Sedan 2005 har Trap Neuter Return-metoden sakta men säkert vunnit mark i Sverige. Göteborgs Katthjälp har varit ledande på att dels arbeta men även att informera om metoden och banat väg för andra som vill jobba med den.

Denna broschyr kommer att visa dig hur enkelt det är att hjälpa de katterna som finns i just ditt område och samtidigt bidra till att det stora antalet hemlösa och förvildade katter i första hand stabiliseras.

Utrustad med ny kunskap kommer du att kunna ansluta dig till de tusentals människor som världen över jobbar för att förbättra de förvildade katternas situation.

Läser du denna broschyr från din dator? Klicka på de fetmarkerade röda delarna i texten som även är markerade med symbolen bredvid. De kommer att länka dig till artiklar på nätet med mer ingående information i ämnet.

Steg 1:
Förberedelser för infångning

Innan du överhuvudtaget ska fånga några katter krävs det en del planering. Läs noga igenom alla steg i denna broschyr och artiklarna som det länkas till.

1. Evaluera katterna och deras miljö

- Finns det tecken på att det är människor som på ett eller annat sätt tar hand om katterna, försök då att komma i kontakt med dessa. Lämna t ex en lapp med dina kontaktuppgifter eller en e-post adress. Var noga med att påpeka att du vill hjälpa katterna, inte avliva dem. Att vara flera som är engagerade är oftast nyckeln till succé.

- Kommunicera med omkringboende och grannar. Att ha en öppen dialog och informera om Trap Neuter Return-metoden är viktiga aspekter för att kunna övertyga omgivningen om att TNR är en human och långsiktig lösning som även har fördelar för människorna i området.

Läs mer om **metodens fördelar för katterna och området.**

- Gör en kartläggning av katterna, dvs. räkna antal katter, beskriv utseendet, försök fastställa kön och ta även bilder på katterna. Om det finns kattungar, vem är i så fall deras mamma, hur verkar katternas allmäntillstånd, finns det sjuka katter? Är några katter mer socialiserade än andra etc. Hellre för mycket info än för lite.

Läs mer om bland annat **kartläggning**.

- Försök redan under kartläggningen att fastställa vilka katter som är tama, semi-ferala (halv förvildade) eller ferala (helt förvildade). Detta görs för att kunna bedöma vilka katter som behöver omplaceras till goda hem och vilka som ska släppas tillbaka enligt TNR-metoden.

Förvildad	Tam
Kommer inte fram till dig	**Kommer fram till dig**
Kommer inte att äta av maten så länge du är nära	Kommer att äta av maten medan du är nära
Brukar vara tyst	**Kan vara ganska vokal**
Syns oftast inte på dagtid	Syns alla tider av dygnet

Givetvis finns det flera olika nivåer av socialiseringsgraden än vad som nämns ovan!

I princip går alla katter att socialisera, i mer eller mindre grad. Däremot kan eller känner inte vem som helst för att socialisera en riktigt förvildad katt. Genom att det inte finns tillräckligt med seriösa hem är det oftast nödvändigt att bedöma vilka katter som har mest behov av omplacering och vilka katter som trivs med ett liv som TNR katt.

Läs mer om **att bedöma katternas socialiseringsgrad**.

2. Var förbered på speciella omständigheter

- **Kattungar, diande och/eller dräktiga honor:** Kattungar har goda förutsättningar att bli fullt socialiserade och ska omplaceras i goda hem. **Mer om ta hand om och socialisera kattungar.** När det gäller frågan om och när diande och dräktiga honor ska infångas och kastreras finns det tyvärr inga enkla svar. Det finns alltid för- och nackdelar vad man än väljer att göra när det handlar om just dessa katter. För att lättare kunna ta ett beslut så rekommenderar vi att du läser denna **artikel i ämnet**.

- **Sjuka och skadade katter:** innan du börjar fånga in katter ska du ha en plan på vad du ska göra med sjuka och/eller skadade katter. Välj en veterinär som har erfarenhet av behandling av förvildade katter och som kan ta emot sjuka katter med kort varsel.

Samla in pengar så att du har en back-up utifall oförutsedda kostnader uppstår.

- **Sociala katter:** Sociala katter ska inte finnas kvar i en TNR koloni utan ska placeras i goda hem.

3. Etablera matrutiner

För att se till att katterna finns på plats just när det passar dig kan du etablera matrutiner. Mata katterna vid samma tidpunkt(er) varje dag, på samma ställe. Ta bort maten när alla katter som finns på plats har ätit. Lämna sen bara lite mat kvar, då vänjer sig katterna snart vid att äta på fasta tider. Större kvarlämnade matmängder kan dessutom dra till sig andra djur till matplatsen.

Tips: Mata katterna i fällor som är riggade så att de inte kan slå igen. På det viset vänjer katterna sig vid att gå in i fällan utan att vara misstänksamma. Låt inte fällorna stå kvar när det inte finns tillräckligt med tillsyn över dem och katterna.

4. Hitta en veterinär som är positiv till TNR

Det är viktigt att du redan innan infångandet har etablerat kontakt med en veterinär eller klinik som är positivt inställd till Trap Neuter Return-metoden.

Du kan ringa runt till olika kliniker och samtidigt göra en förfrågan om vad kastrering mm kostar. Kolla även med ditt lokala katthem om de kan rekommendera en veterinär eller klinik.

Tänk på följande vid val av veterinär:

- **Priser:** Notera priserna för kastrering, vaccination och alla andra behandlingar. Vissa kliniker har s.k. paketpriser för kastrering, vaccination och id-märkning.

- **Tidsbokningar:** Kolla om kliniken kan vara flexibel vad gäller att ta emot fler eller färre katter än bokat, om det går att boka ”preliminärtider” och om man kan boka tider med kort varsel.

- **Sjuka eller skadade katter:** Se till att kliniken kontaktar dig innan det tas beslut om behandling av sjuka eller skadade katter och att det är du som tar beslutet om eventuell avlivning.

- **Kastrering av kattungar:** Kastrerar kliniken kattungar så är det ett stort plus. Kattungar som kastreras innan omplacering kommer aldrig att bidra till en ökning av antalet hemlösa katter.

- **Dräktiga honor och honor som löper:** Kastrerar kliniken dräktiga honor och honor som löper?

- **Annat:** Se till att kliniken använder självlösande stygn vid kastrering av honkatter.

5. Organisera en uppsamlingsplats

- På uppsamlings-platsen ska det finnas speciella konvalescensburar som katten ska vistas i för att återhämta sig efter operationen. I buren ska det finnas en transportbur, låda, mat- och vattenskål. Hankatter hålls i regel inne ca 24 timmar och honkatter ca 4 dygn, dvs. om de inte behöver behandlas för sjukdom.

  OBS Enligt lagstiftningen får du inte hålla katter i mindre burar än t ex hundburar. Djurkliniker och sjukhus får dock hålla djur på det viset av medicinska skäl. Se till att du har din veterinärs rekommendation att ha katterna i bur för konvalescens.

- Välj ett lugnt och lagomt varmt (ca.18 grader) ställe. Badrum, källare eller garage brukar vara lämpliga.

- Se till att inga andra djur kan komma in i rummet och se till att alla dörrar och fönster är stängda, alltid!

Mer om att förbereda inför Trap Neuter Return.

6. Sammanställa ditt ”infångnings-kit”

Ditt infångnings-kit ska inkludera:

- En KOMPIS, för din säkerhet och som hjälpande hand.
- FÄLLOR. Kolla med ditt lokala katthem om du kan låna fällor från dem.
- MAT, t ex tonfisk, sardiner i tomatsås och annat som luktar mycket. Glöm inte ta med dig en burköppnare!
- GAFFFEL, för att hälla upp maten. KÖKSPAPPER e.d., för att torka av dina händer.
- FILTAR e.d. för att täcka över fällorna vid fångst.
- SPIKAR OCH SNÖRE till fällorna, för att ev. fånga in specifika katter.
- KARTLÄGGNINGEN OCH PENNA för att anteckna vilka katter som fångas och synts till.
- TIDNINGSPAPPER e.d. som läggs under fällan i bilen för att fånga upp ”kissolyckor”.
- TÅLAMOD! Att fånga en koloni med katter tar tid!

7. Testa fällorna

Det är alltid en god idé att testa fällorna innan det bär iväg för infångandet så att du vet hur och att fällorna fungerar.

8. Boka veterinärtider

När du vet vilken dag du ska försöka fånga några katter så kan du boka veterinärtid, helst samma dag eller dagen efter infångandet. Använder du dig av en klinik som kan ta emot med mycket kort varsel så kan man även ringa kliniken dagen katterna har fångats för att få en tid samma dag eller dagen efter.

Nu är du klar att börja fånga katter!

Steg 2: Infångning

Fem saker att tänka på när du ska fånga katter:

1. Använd fällor som är avsedda att fånga katter och använd aldrig mat med lugnande medel.

2. Försök aldrig hantera en förvildad katt som inte är sederad av veterinär.

3. Försök att fånga så många katter som möjligt vid första infångningsförsök. Ju oftare man ställer ut fällor desto svårare kan det bli att fånga visa katter.

4. Förvildade katter är rädda för människor. Täck ALLTID över fällan vid fångst och behåll lugnet i närheten av de infångade katterna.

5. Inget infångningsförsök är detsamma. Omständigheterna skiljer sig ständigt. Var kreativ i ditt tänkande för att göra infångningen så effektivt som möjligt för både dig och katterna.

1. Förberedelser inför infångandet

Gör alla förberedelser bortanför koloniområdet. Skrammel med fällor och annat stör och stressar katterna.

Ta bort all mat 24 timmar innan infångandet. På det viset är katterna tillräckligt hungriga för att glömma bort ev. misstänksamhet mot fällan. Vatten ska alltid vara framme! Se till att andra som matar katterna är informerade om att det inte ska ges mat.

När du riggar fällan:

- Kontrollera att plåtskivan i fällan ligger åt rätt hål så att fällan slår igen när katten trampar på skivan. Vid Lotin-fällor, kontrollera även att luckan på sidan sitter fast ordentligt.

- **Gör små matspår** som leder in i fällan. Se till att katterna inte hinner äta sig mätta innan de har nått fram till fällans plåtskiva. Lägg en större portion mat bakom plåtskivan.

- **Placera fällan** på plan mark så att fällan inte rör sig när en katt går in i den, de flesta katter blir skrämda av det.

Tips: Ett bra ställe att sitta kattpass på är i bilen. Du kan se fällan utan att katterna blir misstänksamma och du är skyddad för regn och kyla.

- **Håll avstånd** från fällan när infångandet pågår. Katterna ska inte känna sig stressade av din närvaro.

Mer om att fånga katter i fälla

2. Fångst!

- Täck fällan med en filt, alltid!

- Släpp ALDRIG ut en nyinfångad katt. En del katter kan bli ganska stressade i fällan när de inte kommer ut, de brukar dock lugna ner sig efter ett litet tag.

- Katten ska komma till veterinär så fort som möjligt. Har du en tid inbokad i anslutning till infångandet kan du ta katten till kliniken i fällan. I annat fall ska katten placeras i konvalescensburen tills den ska till veterinär.

Tips: Katter kan bli ”trap-smarta” - de lär sig att fällan är en skum grej och går inte nära den eller så vet de precis hur att komma åt maten utan att fällan slår igen. Inget problem. Det finns flera tricks att använda sig av för att även fånga dessa katter. Läs mer om detta i denna artikel.

Steg 3:
Hos veterinären, konvalescens och utsläpp

Hos veterinären

Katterna ska hos veterinären åtminstone få följande behandlingar:

- Kastrering
- Vaccination mot kattpest och kattsnuva
- ID märkning genom tatuering i örat
- Avmaskning mot rund- och bandmask
- Allmän hälsokontroll
- Om nödvändigt behandling mot andra åkommor

Mer om kastrering och andra behandlingar hos veterinären.

Konvalescens

Konvalescensen sker i s.k. konvalescensburar, se sida 9. Förvildade och skygga katter känner sig tryggare i situationer/miljöer som är lätta att överblicka. Genom att se till att behov som mat, vatten, gömställe och låda finns inom räckhåll ger man den kontroll över sin omgivning

(jämför t ex med viltrehabilitering som baseras på samma principer). Att släppa ut förvildade katter i större utrymmen har motsatt effekt, katten förlorar kontroll över omgivningen, får panik och kan slänga sig mot väggar och fönster i desperata försök att försöka fly.

Efter kastreringen så hålls honkatterna ca 4 dygn i konvalescensburen om de ska tillbaka till sin koloni. När man ser att katten äter, går på lådan och rent allmänt verkar må bra är det dags att ta katten i transportburen tillbaka till kattkolonin. Hankatter kan redan släppas ut efter 24 timmar om de mår bra.

Håll koll på att katten inte blöder från operationssåret. Någon enstaka bloddroppe första dygnet efter operationen är inget att vara bekymrad över. Är du osäker ska du dock alltid höra med din veterinär.

Mer information och tips om konvalescens, toabesök och ev. medicinering.

Utsläpp

De flesta katter brukar gömma sig i transportburen som står i konvalescensburen. Stäng transportburens dörr (dubbelkolla att den är ordentligt stängd!) och ta transportburen ut ur konvalescensburen. Släpp ut katten på samma plats som den fångades in på, helst vid skymning eller gryning och när det är lugnt i området.

Det är inte ovanligt att katterna inte visar sig i området de första dagarna efter utsläppet. De brukar dock vara framme och äta när kusten är klar.

När katten har släppts ut ska konvalescensburen och tillbehör rengöras och desinfekteras med t ex Virkon S.

BRA JOBBAT!

Du har, precis som tusentals andra människor världen över, bidragit till att förvildade katter inte kan föröka sig och att de får ett drägligt liv!

Nu gäller det att:

- **Ge mat, skydd och tillsyn.** Katterna ska dagligen få mat och tillsyn och ska ha möjlighet att söka skydd från väder och vind. Vid misstanke om sjukdom ska de fångas in och tas till veterinär.

- **Omplacera tama katter i goda hem.** Vissa katter blir efter kastrering mer tama och kan därför behöva omplaceras vad tiden lider.

- **Kastrera nya katter.** Ibland kan det ansluta sig nya katter till kolonin. Se till att även dessa katter blir kastrerade och ev. omplacerade.

Mer om att ha hand om en TNR-koloni.

GÖTEBORGS KATTHJÄLP

© Göteborgs Katthjälp

www.goteborgskatthjalp.com